

El Programa de dol i final de la vida de la Fundació "la Caixa" atén 56.000 persones el 2020

Dg, 17/01/2021 per Catalunya Religió

Amb el suport de:

(*Obra social "la Caixa"*) El Programa per a l'Atenció Integral a Persones amb Malalties Avançades de la Fundació "la Caixa" va néixer el 2009 com un programa pioner en l'atenció emocional i espiritual en les cures pal·liatives i els processos de final de vida i de dol, i des d'aleshores ha atès 204.665 pacients i 276.944 familiars d'arreu de l'Estat espanyol. Durant el 2020 24.894 pacients i 31.836 familiars han estat atesos pels 44 equips d'atenció psicosocial a 132 centres hospitalaris i 133 unitats domiciliàries de tot Espanya. A Catalunya, 7.151 pacients i 7.589 familiars.

Atenció emocional i espiritual en temps de pandèmia

Des del 2009, any en què va començar el programa, fins ara, el 2020 ha estat l'any més intens que han viscut els professionals dels 44 EAPS (equips d'atenció psicosocial) que actualment actuen a 132 hospitals de tot Espanya i 133 unitats de suport domiciliari. Els EAPS estan formats per 230 psicòlegs/psicòlogues, treballadors/es socials, infermers/res, metges, agents pastorals, i més de 1.000 persones voluntàries. A Catalunya, el programa l'implementen 11 EAPS que actuen en 39 hospitals i centres socio-sanitaris i en 42 equips d'atenció domiciliària.

L'atenció al final de la vida i al dol en circumstàncies extremes com les que s'han

produït arran de la pandèmia ha estat també objecte de treball dels professionals del programa, que han hagut d'augmentar intensament els seus esforços per mantenir la seva tasca assistencial en unes condicions tan complicades com les que s'han generat en l'àmbit hospitalari. En aquestes circumstàncies els EAPS han vist com s'incrementava la seva tasca d'acompanyament, no tan sols a persones que estaven en situació de final de vida, sinó també a persones afectades greument pel virus de la COVID-19, els seus familiars i els professionals que les atendien.

Els durs mesos de pandèmia han provocat que un tema tabú com la mort fos més visible per al conjunt de la societat. Així ho confirma **Montserrat Esquerda**, directora de l'Institut Borja de Bioètica i col·laboradora del programa: "La pandèmia ens ha dut moltes morts, morts sense preparar i morts no esperades. Ara podem dir que estem més preparats que abans de la pandèmia per parlar de la mort i de la feina que es fa a les unitats de cures pal·liatives".

Verónica Linares, psicòloga de l'EAPS de Tarragona, aporta la seva visió després del que s'ha viscut durant la crisi: "Una de les coses que hem detectat és la necessitat d'oferir una atenció integral al malalt. S'atén el cos i la salut, i és un repte passar a un paradigma més psicosocial. La COVID-19 ha posat en relleu la importància d'aquest tipus d'atenció i també la necessitat que la figura del psicòleg tingui més presència en el sistema sanitari per poder fer aquest acompanyament psicològic, espiritual i relacional. Fins ara s'ha estat treballant amb el dualisme entre cos i ànima, però ja estem vivint un moment en què podem integrar ambdues parts i tractar-les com un tot".

En aquest sentit, la tasca dels EAPS també ha tingut més visibilitat i valoració en l'àmbit sociosanitari, i ha generat algunes transformacions en les formes d'acompanyament, com per exemple l'ús de formats en línia per atendre en la distància i l'impuls de noves iniciatives per cobrir emergències i noves realitats, i també en el model de col·laboració amb els professionals sanitaris, potenciant la seva integració total en els equips.

Acompanyar les persones fins a l'últim instant

El Programa per a l'Atenció Integral a Persones amb Malalties Avançades, emmarcat en l'Estratègia de Cures Pal·liatives del Sistema Nacional de Salut, proporciona a persones en situació de final de vida i als seus familiars una atenció càlida i personalitzada que complementa la tasca que les unitats de cures pal·liatives duen a terme en hospitals i domicilis. La finalitat és assolir una atenció integral basada en l'atenció a les necessitats emocionals, socials i espirituals de la persona i seu entorn, i donar suport als professionals que l'acompanyen.

L'avaluació científica del programa conclou que l'atenció psicosocial oferta respon a les necessitats i millora en el 90 % els símptomes que provoca la malaltia i que perjudiquen l'estat anímic i psicològic dels malalts atesos. L'estudi estableix que el 92 % de les persones malaltes qualifiquen d'excel·lent o molt bona l'atenció rebuda, i prop del 90 % asseguren que han pogut resoldre temes difícils (la majoria, de comunicació i de relació amb la família i l'entorn) gràcies a aquest suport.